

Sabina Hofmanová

Jazykový sexismus v současné španělštině

Oponentský posudek diplomové práce

Předkládaná práce se zabývá v současné době hojně diskutovaným tématem sexismu a genderové korektnosti v užívání jazyka, které zasahuje i do oblasti sociologie. Nejedná se tedy o téma nijak jednoduché, ale hned úvodem svého hodnocení bych chtěla konstatovat, že autorka se s ním vyrovnala se ctí, a předkládaná práce je tak zajímavým příspěvkem ke zkoumání dané oblasti.

V úvodních kapitolách nás autorka přehledně uvádí do tématu své práce, představuje kořeny genderové lingvistiky, stručně nastiňuje její vývoj a dává ji do širších souvislostí. Autorka zvládá bez problémů kombinovat informace z více zdrojů, a vytváří tak celistvý obraz zkoumané problematiky. Výtku mám na tomto místě pouze k některým hůře přehledným odkazům a převzatým citacím, jimž je vhodné se v odborných pracích vyhýbat (jejich počet je hojný zejména na str. 9-10, kde postrádám bibliografický odkaz např. ke zmiňovaným pracím Robin Lakoff, Eleanor Harz Jorden a Cheris Kramer).

Za podnětnou považuji kapitolu druhou, kde autorka upozorňuje na rozdíly mezi jazykovou opozicí rodu, tedy kategorií gramatickou, a reálnou opozicí mužské pohlaví / ženské pohlaví. Přesvědčivě argumentuje proti vnímání jazyka samého jako sexistického a upozorňuje, že jazyk je pouze nástroj určený k dorozumívání, sexistická tedy není jeho podstata, nýbrž jeho užívání konkrétními mluvčími (což se ale podle mne nevztahuje jen k jazyku, ale k lidskému chování a lidské činnosti obecně). Tato úvodní teze se pak prolíná celou prací a autorka ji přesvědčivě obhajuje.

Následující kapitoly jsou již primárně zaměřeny na španělskou slovní zásobu a především na slova, která bývají předmětem sporu v genderově zaměřených lingvistických pracích (tedy především na substantiva a otázku jejich přechylování). Teoretické úvahy jsou přehledně doplňovány informacemi týkajícími se normy stanovené Španělskou královskou akademií.

Vlastní přínos autorky pak představují stručné korpusové studie dokumentující frekvenci užívání konkrétních tvarů. Právě ty však musím v kontextu celé práce hodnotit nejkritičtěji a jejich potenciál považuji za nevyužitý. Vzhledem k povaze práce a aktuálnosti zkoumaného tématu nerozumím tomu, proč byly všechny studie provedeny na starším korpusu *CREA*, aniž by bylo přihlédnuto k datům z novějšího korpusu *CORPES XXI*, který obsahuje

texty napsané ve 21. století. Mohla by toto své rozhodnutí autorka vysvětlit u obhajoby? Srovnání dat z obou korpusů mohlo dle mého názoru přinést mnoho zajímavých podnětů a ukázat tendence v používání zkoumaných tvarů v průběhu delšího časového období. Také u samotných dat z korpusu *CREA* mohla být analýza pečlivější a více zaměřená na jazykovou oblast, z níž konkrétní výskyty pocházejí, i na rok, kdy byly dokumenty publikovány. Toto mohlo analýze dodat další rozměr a učinit ji jedním ze stěžejních bodů celé práce, v současné podobě však zůstává pouhým stručným doplněním předkládaných tezí, jehož vypovídací hodnota není příliš velká.

Konkrétní dotaz mám v tomto směru také k analýze užití slov *puta* / *puto* na str. 43. V současné podobě mi výsledky připadají zkreslené, neboť z komentáře autorky není jasné, zda z vyhledávání vyřadila případy, kdy bylo dané slovo použito jako adjektivum. Pro jejich ustálenost by dle mého názoru bylo vhodné vyřadit z výsledků i výrazy *hijo* / *hija de puta*. Jakým způsobem autorka konkrétní analýzu prováděla? Přihlédla k těmto faktorům?

Poněkud jiného charakteru je kapitola šestá, kde autorka analyzuje sexistické užití jazyka v reklamách, které tvoří přílohu k práci. Její postřehy jsou zajímavé a většinou dobře dokládají obecné teze vyslovené v kapitolách předchozích. Není mi však zcela jasné, jakým způsobem autorka při výběru konkrétních reklam postupovala. Na základě čeho byly tyto konkrétní ukázky vybrány?

Po formální stránce je práce do jisté míry poznamenána spěchem, s nímž byla pravděpodobně dokončována. Nacházím v ní překlepy i chyby v interpunkci, u doslovných citací postrádám český překlad. Sporný je pro mne i celkový rozsah, který činí pouhých 59 stran, a to včetně třístránkové přílohy tvořené obrázky již zmiňovaných reklam. V přepočtu na normostrany nicméně práce minimální požadovaný rozsah pravděpodobně splňovat bude.

Navzdory některým nedostatkům, které jsem zmínila výše, je předkládaná práce dle mého názoru kvalitní, autorčino vyjadřování je kultivované a závěry, k nimž v průběhu psaní došla, jsou logické a argumentačně podložené. Práce tak splňuje nároky kladené na studenty magisterského programu, doporučuji ji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze 15. srpna 2016

PhDr. Dana Kratochvílová, Ph.D.